

Vejledning til prøven i faget historie

Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen
Kontor for Afgangsprøver, Test og Evalueringer
August 2009

Indhold

3	Indledning
4	Den mundtlige prøve
5	Faglige områder
6	Angivelse af emner og temaer med problemstilling og tilhørende opgivelser
8	Prøven
14	Mundtlighed i forbindelse med historieprøven
15	Vurderingen
18	Undervisningens placering
19	Bekendtgørelse

Indledning

Formålet med denne vejledning er at præcisere og uddybe de prøvekrav, der stilles i prøvebekendtgørelsen, og at tydeliggøre den sammenhæng der er mellem prøvebekendtgørelsen og folkeskolens formål, fagformålet, de centrale kundskabs- og færdighedsområder, slutmål og den vejledende læseplan.

Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 4, skal lærer og elev løbende samarbejde om fastlæggelse af målene for elevens arbejde, og undervisningsformer, metoder og stofvalg skal i videst muligt omfang foregå i samarbejde mellem lærer og elever. Denne paragraf skal naturligvis ses i lyset af såvel den overordnede formålsbestemmelse samt formålet for faget historie, de centrale kundskabs- og færdighedsområder og trin- og slutmål.

Kravene i faget historie, som de er beskrevet i Fælles Mål 2009 og prøvebekendtgørelsen er grundlaget for tilrettelæggelsen af prøverne i historie. Ifølge folkeskolelovens § 18, stk. 3, skal undervisningens indhold fastlægges således, at kravene ved prøverne i de enkelte fag kan opfyldes.

Eleverne skal inden prøven orienteres om prøvekravene og vurderingskriterierne, og om hvordan prøvernes enkelte dele foregår.

Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen

Kontor for Afgangsprøver, Test og Evalueringer

Den mundtlige prøve

Til den mundtlige prøve opgives et alsidigt stof inden for fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder.

Opgivelserne skal omfatte tekster og andre udtryksformer. Oplæggene til prøven skal alsidigt repræsentere samtlige områder inden for det opgivne stof. Det enkelte prøveoplæg består af lærerstillede spørgsmål samt 1-3 kilder. Kilderne skal have sammenhæng med opgivelserne, men være ukendte for eleven. Ukendte betyder i denne sammenhæng, at kilderne ikke har været genstand for undervisning i 8. og 9. klasse. Sproglige udtryk skal være på dansk. Spørgsmålene skal dels relatere sig til prøveoplæggets kilder, dels lægge op til, at eleven inddrager relevante elementer fra det opgivne stof samt eventuel viden, som eleven har erhvervet sig i andre fag og uden for undervisningen.

Eleven har 40 minutters forberedelsestid. Eleven må i forberedelsestiden benytte egne optegnelser i papirform, opslagsværker, for eksempel historieleksikon, atlas og ordbøger samt tage notater til brug for eksaminationen.

Til prøven, inklusive karakterfastsættelsen, afsættes 20 minutter. Prøven består i elevens redegørelse for oplægget med efterfølgende samtale. Prøven er individuel for alle elever.

Faglige områder

Undervisningen i historie er i de centrale kundskabs- og færdighedsområder (slutmål) og trinmål

beskrevet i tre områder:

- Udviklings- og sammenhængsforståelse
- kronologisk overblik
- Fortolkning og formidling.

I den almindelige undervisning vil undervisningsforløb oftest inddrage elementer fra flere centrale kundskabs- og færdighedsområder. Ligeledes gælder det for prøven i historie, at de enkelte prøveoplæg vil knytte an til mål fra flere områder. Prøven i historie formuleres på baggrund af fagets slutmål, og som fastsat i prøvebekendtgørelsen prøves eleverne i at:

- inddrage relevant viden om historie og kronologisk forståelse og
- analysere, fortolke og anvende kilder.

Angivelse af emner og temaer med problemstilling og tilhørende opgivelser

Materialer, der danner grundlag for både den indholdsmæssige og den praktiske tilrettelæggelse af prøven, skal opgives. De skal være tilgængelige for eleverne og sendes til censor. På Skolestyrelsens forlangende kan de indhentes fra skolerne.

Opgivelserne i historie danner forbindelsen mellem årets undervisning og prøven. De er udtryk for, hvilke emner og temaer med problemstillinger der er arbejdet med i undervisningen. De er ligeledes grundlaget for valget og tilrettelæggelsen af prøveoplæg og skal være med til at sikre, at eleverne har en baggrund for arbejdet med disse, og de udgør en fælles reference for samtalen ved prøven.

Opgivelserne skal til afgangsprøven indeholde materiale, som eleverne i undervisningen har arbejdet med på 9. klassetrin. Herudover kan materiale fra 8. klassetrin indgå. Det betyder, at det stof, der opgives, undervisningsmæssigt kan fordeles over to år.

Opgivelserne skal omfatte et bredt udvalg af tekster, for eksempel artikler, breve, sangtekster, lovttekster, baggrundstekster og uddrag af historiske fortællinger. Foruden teksterne opgives der inden for andre materialer og udtryksformer eksempler på andre kilder – i forbindelse med ikke-fiktion for eksempel dokumentarfilm, pressefoto eller hjemmeside, og i forbindelse med fiktion for eksempel film, kunstbilleder og musik. Opgivelserne skal ikke opgives med normalsidetal med videre, idet omfanget af de opgivne materialer – tekster og andre udtryksformer med videre – vil variere, afhængigt af

- den indbyrdes fordeling mellem disse
- hvorledes de er indgået i undervisningen
- deres karakter og sværhedsgrad.

På oversigten over opgivelser skal der anføres relevante kildeoplysninger for såvel tekster som andre udtryksformer. Samlet skal opgivelserne være dækkende for alle trinmål efter 9. klasse.

Opgivelserne skal være alsidigt sammensat – både med hensyn til valg af emner og temaer med problemstillinger og med hensyn til de kilder, problemstillingerne har været belyst og undersøgt gennem. Det bør bemærkes, at der skal være flere eksempler på andre udtryksformer – både inden for ikke-fiktion og fiktion. Mængden heraf er ikke anført, men kravet om opgivelser inden for disse udtryksformer skal ses i sammenhæng med læseplanens og undervisningsvejledningens omtale af disse materialers kvaliteter i forbindelse med undervisningen. Endvidere vil det for mange elever være en stor fordel i

samtalen at kunne henvise/relatere til “sete” tekster eller oplevede situationer, for eksempel film, videoklip, billeder, museumsbesøg etc. For nærmere beskrivelser af emner og temaer med problemstilling og historiefagets materialer henvises til undervisningsvejledningen, Fælles Mål 2009 – Historie, faghæfte nr. 4.

I princippet er opgivelserne individuelle, men af praktiske grunde vil de hovedsageligt være fælles for hele klassen. Under alle omstændigheder gælder det forhold, at tekster og andre materialer og udtryksformer, der opgives, skal have været genstand for undervisning. Det kan altså ikke være tilfældige romaner eller film, som eleverne har mødt uden for skolen. Enkelte elevers eller grupperes individuelle opgivelser noteres særskilt på oversigten eller på et bilag til denne. Det er dog vigtigt at pointere, at eleven ved selve prøven naturligvis også må inddrage relevant viden, som er erhvervet uden for historieundervisningen.

Når eleverne er orienteret om reglerne for prøverne, kan de i vidt omfang være medbestemmende ved udvælgelsen af opgivelserne, og de skal gøres bekendt med dem, ved at der uddeles kopier til klassen. Det skal bemærkes, at det er skolelederen, som med sin underskrift skal godkende opgivelserne og altså har det formelle ansvar for, at de er i overensstemmelse med kravene til såvel indhold som omfang.

Prøven

Prøveoplæg

Oplæggene til den mundtlige prøve skal alsidigt repræsentere samtlige områder inden for det opgivne stof, såvel tekster som andre materialer og udtryksformer. Det enkelte prøveoplæg består af kilder i form af tekster, billeder, genstande og udtryksformer. I hvert oplæg indgår også et sæt af spørgsmål. I den mundtlige prøve vil der dog være mulighed for at bruge andre kildetyper end tekster og billeder. Desuden vil oplæggene i den mundtlige prøve relatere sig mere specifikt til de emner og temaer med problemstillinger, eleverne har arbejdet med inden for det opgivne stof.

Oplægget skal have sammenhæng med opgivelserne, men være ukendt for eleven. Desuden skal det enkelte oplæg være udformet, så flere af fagets kundskabs- og færdighedsområder kan inddrages. I nogle tilfælde kan det være muligt og rimeligt at dække stoffet gennem 8-10 oplæg, mens andre opgivelser vil kræve et større antal. Antallet af oplæg skal imidlertid være så stort, at også den sidste elev har fire muligheder at vælge imellem ved lodtrækningen. Det er tilladt at gentage opgaver én gang, og det er under alle omstændigheder bedre at gentage en god opgave end at medtage en mindre god.

Ved valget af prøveoplæg må man tage i betragtning, i hvilken sammenhæng de enkelte opgivelser er indgået i årets arbejde. Har en del af opgivelserne været læst i forbindelse med et temaarbejde, må relationen mellem prøveoplæg og disse opgivelser være tematisk. Har der været arbejdet med et emne, hentes oplægget fra dette. Der må ikke indgå kildetyper, som ikke indgår i opgivelserne og som sådan ikke har været genstand for undervisning. Har man for eksempel i undervisningen arbejdet med – og opgivet – film, må der også blandt prøveoplæggene være filmklip.

Oplæggets sæt af spørgsmål danner udgangspunkt for elevens redegørelse for oplægget og den videre samtale. Spørgsmålene relaterer sig til:

- Data og beskrivelser
- Forklaringer og fortolkninger
- Vurderinger, perspektivering og/eller handlingsmuligheder.

I undervisningsvejledningen, Fælles Mål 2009 – Historie, faghæfte nr. 4, findes yderligere omtale af spørgsmål, der lægger op til undersøgelser på forskellige niveauer. Prøveoplæg skal på den ene side være relativt emme at gå til – også for den svage elev – men på den anden side skal de også indeholde noget for den dygtige elev at arbejde med og demonstrere sine kundskaber og færdigheder på. Det betyder, at oplægget skal kunne rumme muligheder for, at eleven kan foretage beskrivelser, analyser og forholde sig samt perspektivere til det opgivne stof.

Kilderne skal, når det skønnes hensigtsmæssigt, være præsenteret med støttekommentarer eller opklarende bemærkninger. Tekstbaserede kilder, som i deres originale udformning skønnes for svære, skal tilpasses målgruppen såvel sprogligt som indholdsmæssigt. Det er tilladt at gøre spørgsmålene samt de tekstbaserede kilder auditivt tilgængelige i forberedelsestiden, se Skolestyrelsens "Vejledning om fravigelse af bestemmelserne ved folkeskolens afsluttende prøver".

I alle oplæg, der indeholder tekst, skal sproglige udtryk være på dansk. Enkelte ord på andet sprog end dansk kan forekomme, men man bør i så fald sikre sig, at den elev, der trækker den pågældende opgave, forstår disse ord. I forbindelse med brug af levende billeder, bearbejdet med henblik på et dansksproget publikum i form af dansksproget undertekst eller dansksproget tale, kan der kun stilles krav om, at eleven kan inddrage de dansksprogede udsagn.

I endnu højere grad end ved skrevne tekster skal man være opmærksom på, at prøveoplæg i form af film- og lydclip ikke må være for lange. Eleven skal have mulighed for at se eller høre oplægget igennem flere gange og for at gøre endnu fyldigere notater end ved tekstoplæg. Dels kan eleven ikke som ved tekstoplægget notere og understrege direkte, dels har eleven ikke oplægget liggende foran sig til fastholdelse og dokumentation i prøvesituationen. Endelig er selve teknikken med frem- og tilbagespoling på både video og båndoptager mere tidskrævende end at bladere i papirer.

Oplæg på dvd gør arbejdet nemmere. Eleverne må opfordres til at udvælge klip, som kan vises som dokumentation i prøvesituationen. Bruges der som oplæg udvalgte sekvenser fra for eksempel en spillefilm, kan læreren have skrevet en kort tekst i resumeform, som leder frem mod eller forbinder de udvalgte klip. Denne tekst sendes til censor sammen med dvd, lyd- eller videobånd sammen med de øvrige prøveoplæg.

Nedenfor er kort beskrevet tre elementer, som typisk indgår i et prøveoplæg:

- Elementer, som retter sig mod brug af kilder med fokus på, hvad eleven kan uddrage af en eller flere forelagte kilder.
- Elementer, som retter sig mod tid og rum med fokus på kronologisk overblik, forståelse af årsagssammenhænge samt brug af historie som refleksionsramme.
- Elementer, som lægger op til, at eleven kan bruge indsigter fra undervisningens emner og temaer til belysning af oplæggets kilder og problemfelt.

Det tilstræbes, at oplæggene tilsammen favner samtlige fagets slutmål. Oplæggene vil indbyrdes ofte indeholde faglige elementer, som knytter an til samme slutmål. Her tænkes på forhold som, at eleven kan:

- uddrage det væsentlige af en historisk fremstilling og her skelne mellem fakta og tolkning, samt hvilke værdier og interesser udlægningen kan ses som udtryk for
- vurdere kildernes ophavsforhold, kontekst, tendens og troværdighed

- perspektivere de overvejelser, som det forelagte materiale har givet anledning til, i et forandringsperspektiv.

Nedenfor følger to kort beskrevne prøveforløb, og hvordan de kan ses i sammenhæng med lokalt bestemte emner og temaer med problemstillinger. Prøveforløbene skal i kort form beskrive, hvordan en elev kan vælge at behandle et oplæg.

Et oplæg kan dreje sig om børns stilling i Danmark i 1800-tallet og i dag. Her vil eleven skulle forholde sig til to kilder: et billede, som giver et indtryk af børns arbejdsvilkår i 1800-tallet, kombineret med en kort fiktionstekst, som ligeledes skildrer et barns arbejdsliv på den tid. Eleven kan i sin fremlæggelse for eksempel indlede med at beskrive perioden, som billedet og teksten knytter sig til. I forlængelse heraf kan eleven vælge at give forklaringer på børns status og det syn på børn, der kommer til udtryk i kilderne. Redegørelsen for oplægget kan afsluttes med elevens forklaringer på og forholden sig til ligheder og forskelle på børns stilling i Danmark i dag, til andre tider eller andre steder i verden, afhængigt af, hvilke områder inden for temaet børnearbejde eleven i undervisningen har arbejdet med.

Elementer af blandt andet følgende slutmål vil, afhængigt af præstationen, kunne indgå i vurderingen:

Udviklings- og sammenhængsforståelse

- Forklare forskellige måder at organisere et samfund på og underbygge med lokale, nationale, nordiske og globale eksempler.
- Gøre rede for og drøfte sammenhænge mellem produktion, forbrug og ressourcer i forskellige historiske perioder.

Kronologisk overblik

- Gøre rede for almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- Indgå i diskussion om forandringer i forskellige perioders opfattelser af magt og ret, herunder regulering af forholdet mellem den enkelte og fællesskabet.

Fortolkning og formidling

- Definere almindeligt brugte historiske begreber og anvende kildekritik
- Formulere relevante spørgsmål til emner og temaer og begrunde mulige løsningsforslag
- Vurdere troværdigheden af forskellige fremstillinger, som gives af fortiden.

Et andet muligt oplæg kan knytte an til et emne om demokrati. Oplægget kan bestå af to kilder fra 1930'erne, som udtrykker forskellige opfattelser af demokratiets egnethed som styreform. Her vil eleven især skulle anvende sine færdigheder i at arbejde med kilder. Efterfølgende kan eleven anvende kilderne som anledning til at drøfte demokrati i en

bredere eller anden historisk kontekst. Eleven kan også i en sådan sammenhæng vælge at kvalificere sin besvarelse ved at inddrage sit kendskab til for eksempel andre styreformer og deres rolle i Danmark, revolutioner, menneskerettigheder, Geneve-konventionerne, børnerettigheder eller kønsroller – igen afhængigt af, hvordan emnet med problemstilling har været tilrettelagt.

Elementer af følgende slutmål vil, afhængigt af besvarelsen, kunne indgå i vurderingen:

Udviklings- og sammenhængsforståelse

- Gøre rede for begivenheder og argumentere for sammenhænge fra dansk historie og sætte disse i relation til omverdenens historie.

Kronologisk overblik

- Gøre rede for almindelige betegnelser for tidsepoker og placere dem kronologisk
- Karakterisere sammenhænge mellem historiske begivenheder og den tid, som de foregår i
- Indgå i diskussion om forandringer i forskellige perioders opfattelser af magt og ret, herunder regulering af forholdet mellem den enkelte og fællesskabet.

Fortolkning og formidling

- Definere almindeligt brugte historiske begreber og anvende kildekritik
- Formulere relevante spørgsmål til emner og temaer og begrunde mulige løsningsforslag
- Søge oplysninger i forskellige fremstillinger og ved hjælp af historiske begreber og metoder og bearbejde disse oplysninger.

Desuden henvises til de overvejelser og erfaringer, som er omtalt i evalueringen af prøverne, publikationen: “Prøver, Evaluering, Undervisning” (PEU), som hvert år offentliggøres på Skolestyrelsens hjemmeside: www.skolestyrelsen.dk .

Optegnelser og opslagsværker

Eleverne må til den mundtlige prøve medbringe optegnelser til brug i forberedelsestiden. Ved optegnelser forstås elevernes egne notater og optegnelser fra det daglige arbejde og notater, som er blevet uddelt til eleverne under arbejdet i klassen. Elevernes egne optegnelser er normalt håndskrevne eller skrevet på computer. En gruppes fælles notater fra et gruppearbejde kan foreligge som kopier til de enkelte gruppedlemmer. Optegnelser, der anvendes til prøven, skal være i papirform.

Optegnelserne kan være notater fra tavlen og efter mundtligt arbejde i klassen. De kan være fremstillet under eget arbejde med en tekst og under forberedelsen hjemme. Og endelig kan de være korte citater – men ikke lange afskrifter – af bøger, der er benyttet under arbejdet. De kan dreje sig om de læste tekster eller være korte notater vedrørende for eksempel periodisering, behandlede begreber, emner, temaer og metoder.

Optegnelserne skal først og fremmest være lette at overskue for eleven, og de bør derfor have et ret beskedent omfang. Det må gerne være oversigter eller lignende, som er udleveret af læreren, og som eleven efterfølgende har anvendt som et stykke værktøj og eventuelt også gjort yderligere notater på. Eleven skal selv have udvalgt optegnelserne – måske ved at notere dem i sin logbog eller andetsteds – for ellers har han alt for svært ved at drage nytte af dem i løbet af de 40 minutter, hvor det under alle omstændigheder er prøveoplægget, der er i centrum. Optegnelser er *ikke* store samlede kompendier om perioder, emner, temaer eller lignende fra diverse lærebøger, og det er ikke læste tekster/andre udtryksformer med noter i.

Eleverne må advares mod at medbringe så mange optegnelser, at de ikke kan overskue dem. Det væsentlige ved prøven er ikke at opremse fakta fra medbragte optegnelser, men at demonstrere historiefaglige kundskaber og færdigheder med afsæt i et ukendt oplæg.

Ved forberedelsen er det endvidere tilladt for eleverne at anvende opslagsværker, herunder historisk leksikon, atlas og ordbøger med ordforklaringer, for eksempel Nudansk Ordbog. Karakteristisk for opslagsværker er, at de enten er alfabetiserede eller kronologiseret. Beskrivelserne skal være kortfattede og der må ikke være tale om længere periode- eller temabeskrivelser. Inden for disse rammer må eleverne medbringe og anvende bøger, som de mener, de kan få brug for, men skolen er kun forpligtet til at sørge for, at der er eksemplarer til rådighed af de bøger, som klassen normalt bruger. Grundbøger eller litterære værker må ikke forefindes i forberedelseslokalet.

Ved selve prøven må eleverne kun benytte de notater, de har taget under forberedelsen. Som notater betragtes også eventuelle filmklip, som eleven har valgt under forberedelsen.

Prøvesituationen

Eleven må have mulighed for at begynde med en samlet præsentation og fremlæggelse af sit forberedte stof. Afbrydelse af fremlæggelsen eller anfægtelse af iagttagelsernes rigtighed vil ofte ødelægge elevens disposition og redegørelse for sin forståelse af oplægget. I starten bør lærer og censor derfor lade eleven tale og blot notere sig, hvad de senere ønsker uddybet og forklaret i samtalen.

Efter elevens fremlæggelse af sit forberedte stof fortsætter prøven normalt som en samtale mellem elev, lærer og censor. Denne samtale føres fortsat på elevens præmisser, og det er læreren, der leder samtalen. I det hele taget må man som lærer forsøge at guide eleven igennem prøven – dog uden at overtage situationen og gøre den til undervisning. Spørgsmål fra lærer og eventuelt censor skal understøtte eleven i at udtrykke sin viden i relation til prøveoplægget. Målet er, at eleven får mulighed for at formulere, hvad han ved og kan, og ikke at afsløre, hvad han ikke ved og kan. Der er således ingen grund til at bore i forhold, som tydeligvis ligger eleven fjernt, eller at bruge lang tid på at fiske efter bestemte faglige betegnelser. Det væsentlige er, at eleven kan gøre relevante iagttagelser i sit prøveoplæg og anvende dem i en samlet analyse og fortolkning. Til prøven, inklusive karakterfastsættelsen, afsættes der 20 minutter.

Mundtlighed i forbindelse med historieprøven

Den mundtlige prøve i historie kan betragtes som en samtalsituation om et historiefagligt oplæg. I denne situation er det elevens opgave at formidle sine overvejelser, vurderinger og synspunkter til lærer og censor. Hvor godt dette lykkes, afhænger i vid udstrækning af elevens færdighed i at disponere sin redegørelse og i at ræsonnere og formulere sig inden for en historiefaglig sammenhæng, herunder også elevens evne til at indgå i en uddybende diskussion. Derfor må eleven have mulighed for både at give en længere, sammenhængende fremstilling uden at blive afbrudt og for at indgå i en samtale med lærer og censor med udgangspunkt i redegørelsen.

Selve arbejdet med prøveoplægget har eleven udført i forberedelsestiden. Eleven skal altså ikke foretage sine undersøgelser i prøvesamtalen. Derimod skal han gøre rede for sine beskrivelser, analyser, tolkninger og den brug af prøveoplægget, han er nået frem til, og han har mulighed for at disponere sin fremlæggelse.

Ved afgangsprøven skal redegørelsen være rimeligt disponeret, det vil sige sammenhængende og nogenlunde struktureret. En fremstilling, som ukritisk omfatter væsentlige og uvæsentlige iagttagelser i oplægget i tilfældig rækkefølge, vil således ikke kunne vurderes som rimeligt disponeret. En fremstilling, der er præget af vage og upræcise ord og vendinger og anden sproglig tomgang, må under alle omstændigheder bedømmes som en usikker fremstilling.

Det er vigtigt, at eleven kan redegøre og argumentere for sine synspunkter og konklusioner, men det må vurderes lige så højt, hvis eleven kan indgå i en drøftelse af forhold i prøveoplægget og tage stilling til lærers eller censors spørgsmål og argumenter.

Vurderingen

Karakteren gives på baggrund af en helhedsbedømmelse, som sker ud fra en vurdering af præstationens grad af målopfyldelse af de mål, det behandlede oplæg relaterer sig til. I vurderingen er det vigtigt at medtage præstationens såvel positive som negative sider. Det er vigtigt at understrege, at der er tale om en helhedsbedømmelse, hvor de kundskaber og færdigheder, eleven har demonstreret, vægtes i en helhed.

Elementer læst inden for den faglige ramme, som kan indgå i helhedsvurderingen

Inddrage relevant viden om historie

Eleven udvælger og anvender relevante kundskaber erhvervet i og uden for undervisningen i sin besvarelse af opgaven. Det er for eksempel tilfældet, når eleven inddrager eksempler fra historien, benytter relativ kronologi samt faglige betegnelser og begreber til at belyse spørgsmål stillet i oplægget.

Kronologisk forståelse

- Eleven kvalificerer sine overvejelser og vurderinger ved at anvende samspil mellem nutidsforståelse, fortidstolkning og fremtidsforventning som reference- og refleksionsramme. Ud fra elevens fremlæggelse kan disse overvejelser og vurderinger karakteriseres på forskellige niveauer:
    - Eleven anvender relevante begreber som for eksempel revolution, kilde, interesse og tid, viser kendskab til historiske forløb, begivenheder og perioder samt kan placere disse i forhold til hinanden i tid og rum.
    - Eleven demonstrerer forståelse af sammenhænge i historiske forløb og mellem begivenheder og perioder. Eleven formulerer selv forestillinger om, hvad der driver eller skaber historien, for eksempel at
      - menneskeheden opnår større og større viden om og kendskab til historiske lovmæssigheder og opnår herved et bedre grundlag at træffe rigtige beslutninger på.
- Udviklingen går i dette perspektiv fra det "primitive" til det "civiliserede"
- fremtrædende personer skaber historien og bestemmer dens retning.
  - Eleven demonstrerer færdigheder i at analysere og fortolke forestillinger om, hvad der driver eller skaber historien. Det vil sige, at eleven kompetent bruger historiske forløb, begivenheder og perioder som reference- og refleksionsramme til at spejle emner, temaer og problemstillinger fra andre tider – herunder aktuelle.

Analysere, fortolke og anvende kilder

- Eleven demonstrerer forståelse af, at spor fra og beskrivelser af historiske og samfundsmæssige sammenhænge har baggrund i ophavsmandens (afsenderens) interesser, opfattelser og viden ved at
  - identificere kilden og gøre rede for ophavssituationen
  - beskrive ophavsmandens forudsætninger, herunder blandt andet den tidsmæssige afstand mellem begivenheden og nedskrivningstidspunkt.
- Eleven formulerer relevant betydningsindhold fra kilden og forholder sig til kildens repræsentativitet, tendens og troværdighed.
- Eleven bruger sin analyse og fortolkning af oplæggets kilder sammen med sit kendskab til emnet eller temaet til at begrunde sine synspunkter og perspektiver.

Karakteristik af den fremragende præstation (12)

Præstationen inden for dette område er karakteriseret ved, at eleven

- er yderst velargumenteret og har fylde med både dybde og bredde
- anvender historie som refleksionsramme, hvor besvarelsen udtrykker bevidsthed om denne rammes afhængighed af tid, sted og ophav, herunder eleven selv
- demonstrerer sikker kronologisk forståelse i form af såvel begrundet og diskuterende brug af tolkninger af årsagssammenhænge bag historiske forløb, begivenheder og perioder som velvalgt brug af kronologi
- demonstrerer sikre færdigheder i at analysere og vurdere anvendeligheden af de forelagte kilder i relation til de stillede spørgsmål.

Der kan være ubetydelige fejl og mangler i forhold til ovenstående.

Karakteristik af den gode præstation (7)

Præstationen inden for dette område er karakteriseret ved, at eleven

- argumenterer fornuftigt og dækker væsentlige områder i forhold til oplægget
- inddrager historiske forløb, begivenheder og perioder til belysning af oplægget

- demonstrerer kronologisk forståelse i form af såvel relevant brug af tolkninger af årsagssammenhænge bag historiske forløb, begivenheder og perioder som relevant brug af kronologi

- viser grundlæggende færdigheder i at analysere og vurdere anvendeligheden af de forelagte kilder

i relation til de stillede spørgsmål.

Der forekommer nogle fejl og mangler i forhold til ovenstående.

Karakteristik af den tilstrækkelige præstation (2)

Præstationen inden for dette område er karakteriseret ved, at eleven

- overvejende baserer sin redegørelse på udsagn, der i mindre grad er underbygget af argumenter og overvejelser. Præstationen savner fylde

- i mindre omfang inddrager historiske forløb, begivenheder og perioder. Valgene har præg af tilfældighed og belyser oplægget med svingende relevans

- demonstrerer kronologisk forståelse i form af usikker brug af tolkninger af årsagssammenhænge bag historiske forløb, begivenheder og perioder og brug af elementært kendskab til kronologi

- viser usikre, men tilstrækkelige færdigheder i at analysere og fastslå brugbarhed af de forelagte kilder i relation til de stillede spørgsmål.

Undervisningens placering

Med fornyelse af folkeskoleloven i 2003 er der yderligere lagt op til fleksibilitet med hensyn til undervisningens placering. Det giver god mulighed for kreativitet med hensyn til planlægning og gennemførelse af undervisningen, herunder periode- og semesterlæsning. På 9. klassetrin bør det inddrages i overvejelserne vedrørende timernes fordeling over skoleåret, hvilken betydning den afsluttende prøve har i relation hertil.

Bekendtgørelse

Bekendtgørelse nr. 749 af 13. juli 2009, bilag 1

Folkeskolens afgangsprøve

Prøvefag til udtræk

10. Historie

10.1. Prøven er mundtlig.

10.2. Til den mundtlige prøve opgives et alsidigt sammensat stof, der dækker fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder. Opgivelserne organiseres i emner eller temaer med problemstillinger og omfatter tekst og andre udtryksformer. Opgivelserne kan repræsentere stof fra både 8. og 9. klassetrin. Opgivelserne skal være på dansk.

10.3. Oplæggene til den mundtlige prøve skal alsidigt repræsentere samtlige områder inden for det opgivne stof. Et prøveoplæg baserer sig på kilder med tilhørende spørgsmål formuleret af læreren. Det skal have sammenhæng med opgivelserne og være ukendt for eleven. En kildetype, der indgår i et oplæg, skal også indgå i opgivelserne. Oplæggene skal være på dansk. Eleven får 40 minutters forberedelsestid, og prøvetiden er 20 minutter inkl. karakterfastsættelse.

10.4. Eleven må i forberedelsestiden benytte opslagsværker og egne optegnelser samt tage notater til brug for eksaminationen.

10.5. Der prøves i at

- inddrage relevant viden om historie, kronologisk forståelse og
- analysere, fortolke og anvende kilder.

10.6. Der gives én karakter.